

**Euroopan unionin
neuvosto**

**Bryssel, 2. heinäkuuta 2019
(OR. en)**

10167/19

**ECOFIN 622
UEM 225
SOC 474
EMPL 363
COMPET 503
EDUC 309
ENV 594
RECH 342
ENER 346
JAI 704
FSTR 125
REGIO 161**

ILMOITUS

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Kom:n asiak. nro:	9938/19 - COM(2019) 514 final
Asia:	Suositus NEUVOSTON SUOSITUKSEKSI Latvian vuoden 2019 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2019 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakohdassa mainittu, komission ehdotukseen COM(2019) 514 final perustuva, neuvoston eri komiteoiden tarkistama ja hyväksymä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS

Latvian vuoden 2019 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2019 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2018 vuotuisen kasvuselvityksen, mikä aloitti vuoden 2019 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Eurooppa-neuvosto vahvisti vuotuisen kasvuselvityksen ensisijaiset tavoitteet 21 päivänä maaliskuuta 2019. Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2018 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² perusteella varoituskansallismekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Latvia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta, jonka Eurooppa-neuvosto vahvisti 21 päivänä maaliskuuta 2019. Neuvosto hyväksyi 9 päivänä huhtikuuta 2019 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta³, jäljempänä 'vuoden 2019 euroalueen suositus', jossa esitetään viisi euroaluetta koskevaa suositusta, jäljempänä 'euroaluetta koskevat suositukset'.
- (2) Koska Latvia kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, ja koska taloudet ovat talous- ja rahaliitossa vahvasti yhteydessä toisiinsa, Latvian olisi varmistettava, että jäljempänä esitettävistä suosituksista 1–4 ilmenevä vuoden 2019 euroalueen suositus pannaan täytäntöön täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti. Erityisesti investointeihin liittyvän talouspolitiikan keskittäminen määritettyihin osa-alueisiin ja toimenpiteisiin osaamisen parantamiseksi auttavat edistämään euroaluetta koskevan suosituksen 1 noudattamista siltä osin kuin on kyse tuottavuuden parantamisesta euroalueen tasapainottamiseksi, ja verotoimenpiteillä voidaan edistää euroaluetta koskevan suosituksen 3 noudattamista työmarkkinoiden toiminnan osalta.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ EUVL C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (3) Latviaa koskeva vuoden 2019 maaraportti julkaistiin 27 päivänä helmikuuta 2019. Siinä arvioitiin Latvian edistymistä neuvoston 13 päivänä heinäkuuta 2018 hyväksymien maakohtaisten suositusten⁴ noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa.
- (4) Latvia toimitti vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelmansa 15 päivänä huhtikuuta 2019 ja vuoden 2019 vakausohjelmansa 17 päivänä huhtikuuta 2019. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.
- (5) Kauden 2014–2020 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen, jäljempänä 'ERI-rahastot', ohjelmasuunnittelussa on otettu huomioon asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset. Kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013⁵ 23 artiklassa säädetään, komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarkastelemaan uudelleen kumppanuussopimustaan ja asiaankuuluvia ohjelmiaan ja esittämään niihin muutoksia, kun tämä on tarpeen asiaankuuluvien neuvoston suositusten täytäntöönpanon tukemiseksi. Komissio on antanut tarkempaa tietoa kyseisen säännöksen hyödyntämisestä ohjeissa sellaisten toimenpiteiden soveltamiselle, joilla ERI-rahastojen vaikuttavuus kytketään talouden tehokkaaseen ohjaukseen ja hallintaan.

⁴ EUVL L 320, 10.9.2018, s. 60.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (6) Latviaan sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Hallitus odottaa vuoden 2019 vakausohjelmassaan julkisen talouden rahoitusaseman kohenevan niin, että alijäämän oltua 1,0 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) vuonna 2018 se on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019, 0,4 prosenttia vuonna 2020 ja 0,2 prosenttia vuonna 2021. Uudelleenlasketun rakenteellisen rahoitusaseman⁶ perusteella julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoite, joka on 1 prosentin rakenteellinen alijäämä suhteessa BKT:hen, saavutetaan suunnitelmien mukaan vuonna 2019, kun otetaan huomioon sallittu tilapäinen poikkeaminen rakenneuudistusten toteuttamisen perusteella. Vuoden 2019 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velkasuhteen ennakoitaan supistuvan 33,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2022 mennessä. Vuoden 2019 vakausohjelmassa esitetyt BKT:n kasvua koskevat ennusteet vaikuttavat uskottavilta. Julkisen talouden rahoitusasemaan kohdistuvat riskit ovat tasapainossa.

⁶ Komission yhteisesti sovittuja menetelmiä noudattaen uudelleen laskema suhdannekorjattu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä.

(7) Neuvosto suositti 13 päivänä heinäkuuta 2018, että Latvia saavuttaisi julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteensa vuonna 2019, kun otetaan huomioon rakenneuudistusten toteuttamisen takia tilapäisesti sallitut poikkeamat. Tämä vastaa nettomääräisten julkisten perusmenojen⁷ 4,8 prosentin nimellistä enimmäiskasvuvauhtia vuonna 2019. Tällöin rakenteellisen rahoitusaseman kohentuminen olisi 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan Latvian odotetaan olevan lähellä julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitettaan, kun otetaan huomioon rakenneuudistusten toteuttamisen takia tilapäisesti sallittu poikkeama. Tämänhetkisen arvion perusteella on siis olemassa jonkinasteisen poikkeamisen vaara vuonna 2019. Samaan aikaan nettomääräisten julkisten perusmenojen ennustettu nimelliskasvu viittaa tällä hetkellä siihen, että vaarana on merkittävä poikkeaminen vaatimuksesta vuonna 2019. Jos rakenteellisen rahoitusaseman ei enää ennusteta olevan lähellä julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta, kun otetaan huomioon rakenneuudistusten toteuttamisen takia tilapäisesti sallittu poikkeama, tulevien arviointien yhteydessä on otettava kokonaisarviointinissa huomioon mahdollinen poikkeaminen vaatimuksesta.

⁷ Nettomääräisillä julkisilla perusmenoilla tarkoitetaan julkisten menojen kokonaismäärää ilman korkomenoja, ilman unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka korvataan täysin unionin varoista saatavilla tuloilla, ja ilman ei-päätösperäisiä työttömyysetuusmenojen muutoksia. Kansallisesti rahoitettu kiinteän pääoman bruttomuodostus jaetaan neljälle vuodelle. Päätösperäiset tulopuolen toimenpiteet ja lakisääteiset tulojen lisäykset otetaan huomioon. Meno- ja tulopuolen kertaluonteiset toimenpiteet kuittaavat toisensa.

- (8) Kun otetaan huomioon, että Latvian tuotantokuilun on arvioitu olevan 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu vuonna 2020 saisi olla enintään 3,5 prosenttia, mikä vastaisi vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti yhteisesti sovitun sopeutuskaavion perusteella 0,5 prosentin vuotuista rakenteellista sopeutusta suhteessa BKT:hen. Jos politiikka säilyy muuttumattomana, komission kevään 2019 talousennusteen mukaan Latvian odotetaan olevan lähellä julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitettaan. Tämänhetkisen arvion perusteella on siis olemassa jonkinasteisen poikkeamisen vaara vuonna 2020. Samaan aikaan nettomääräisten julkisten perusmenojen ennustettu nimelliskasvu viittaa tällä hetkellä siihen, että vaarana on merkittävä poikkeaminen vaatimuksesta vuonna 2020. Jos rakenteellisen rahoitusaseman ei enää ennusteta olevan lähellä keskipitkän aikavälin tavoitetta, tulevien arviointien yhteydessä on otettava kokonaisarvioinnissa huomioon mahdollinen poikkeaminen vaatimuksesta. Kaiken kaikkiaan neuvosto arvioi, että Latvian on oltava valmis toteuttamaan vuodesta 2019 alkaen lisätoimenpiteitä, jotta vakaus- ja kasvusopimuksen määräyksiä voidaan noudattaa.
- (9) Verotulot suhteessa bruttokansantuotteeseen ovat Latviassa alhaiset verrattuna unionin keskiarvoon, mikä rajoittaa jossain määrin myös julkisten palvelujen, erityisesti terveydenhuollon, tarjontaa ja sosiaalista osallisuutta. Pääoma ja kiinteistöt ovat suhteellisen aliverotettuja, ja maa- ja kiinteistöverojen laskemiseen käytettävien arvojen jäädyttäminen vähentää niistä saatavia tuloja entisestään. Samaan aikaan työhön kohdistuva verorasitus on pienipalkkaisten työntekijöiden osalta edelleen suuri suhteessa unionin keskiarvoon, vaikka sitä on vähennetty. Eri arvioiden mukaan harmaan talouden osuus näyttää viime vuosina pienentyneen. Taloudellisen toiminnan aliraportoinnin osuus on Latviassa kuitenkin korkeampi kuin muissa Baltian maissa. Erityisesti palkkojen aliraportointi (pimeästi maksetut palkat), varsinkin rakennusalalla, muodostaa suuren osan harmaasta taloudesta.

- (10) Sen jälkeen, kun Latvian kolmanneksi suurin pankki suljettiin rahanpesuväitteiden vuoksi, maa on tiukentanut ulkomailla asuvia asiakkaita koskevaa asetusta. Tämän seurauksena ulkomailla asuvien henkilöiden talletukset, jotka ovat vakavin rahanpesun riskitekijä Latviassa, ovat vähentyneet huomattavasti toukokuusta 2018 lähtien, mutta rahanpesun torjuntaan liittyviä haasteita on edelleen. Lisäksi Latvia on laatinut tarkan toimintasuunnitelman rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntastrategiansa parantamiseksi. Toimintasuunnitelmassa esitettyjä ensisijaisia tavoitteita ovat riskiperusteisen valvonnan lisääminen, valvontaviranomaisten riittävien henkilöresurssien varmistaminen ja tuloksellisesta tietojenvaihdosta ja yhteistyöstä huolehtiminen tutkintaviranomaisten kesken ja yksityisen sektorin kanssa. Näiden toimenpiteiden hyväksymisen jälkeen olisi kiinnitettävä huomiota niiden tulokselliseen toteuttamiseen. Myös lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten valmiuksia on lisättävä.
- (11) Latviassa on haasteita useiden Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin sosiaalisen suojelun ja osallisuuden periaatteiden toteuttamisessa. Tuloerot ovat Latviassa suuret, sillä vero- ja etuusjärjestelmän kautta tapahtuva tulojen uudelleenjakko on vähäistä. Sosiaalietuuksien riittävyys on edelleen heikkoa, ja sosiaalisten tulonsiirtojen vaikutus köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseen on vähäinen. Vanhusten ja vammaisten köyhyysriski on suhteellisen suuri ja kasvaa edelleen, koska etuudet eivät pysy palkkojen nousun tahdissa. Köyhyys- ja syrjäytymisriskiaste oli vuonna 2018 vanhusten kohdalla 49,0 prosenttia (unionin keskiarvo 18,2 prosenttia vuonna 2017) ja vammaisten kohdalla 40,7 prosenttia vuonna 2017 (unionin keskiarvo 29,3 prosenttia vuonna 2017). Valtion vammaisille myöntämiä sosiaaliturvaetuuksia ja vanhuuseläkkeiden vähimmäismäärää ei ole tarkistettu vuoden 2006 jälkeen. Vähimmäistoimeentuloa koskevasta uudistuksesta ilmoitettiin vuonna 2014, mutta sitä ei ole pantu täytäntöön. Tällä on kielteisiä vaikutuksia köyhimpiin kotitalouksiin. Myös pitkäaikaishoidon saatavuus on edelleen heikkoa. Näin ollen on tarpeen investoida sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen, muun muassa vähävaraisimmille suunnattuun elintarvikeapuun ja aineelliseen apuun. Lisäksi tarvitaan investointeja, myös infrastruktuuriin tehtäviä, jotta voidaan parantaa lastenhoidon, pitkäaikaishoidon, työllisyyspalvelujen ja muiden sosiaalipalvelujen saatavuutta ja mahdollistaa terveys- ja sosiaalipalvelujen integrointi, johon kuuluu myös siirtyminen laitoshoidosta avohoitoon. Erittäin puutteellisissa asuinoloissa asuvien osuus on Euroopan suurimpia (15,2 prosenttia, koko unionissa keskimäärin 4,0 prosenttia vuonna 2017), ja sosiaalisen asuntotuotannon asuntoja on vähän. Kohtuuhintaisten asuntojen tarjonnan parantamiseksi tarvitaan investointeja.

- (12) Vaikka kokonaistyöllisyysaste on korkea ja kasvussa, epäsuotuisalla väestökehityksellä ja maastamuutolla on kielteisiä vaikutuksia työssäkävien määrään. Lisäksi työllisyys vaihtelee alueittain ja osaamistason mukaan. Enemmän vaikeuksia on ikääntyneillä henkilöillä, joiden taidot ovat vanhentuneet. Työvoiman vähäinen digitaalinen osaaminen rajoittaa digitaaliteknologian käyttöä yrityksissä ja innovointipotentiaalia. Aikuisten osallistuminen koulutukseen ja työttömien osallistuminen aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteisiin on unionin keskiarvoa vähäisempää.
- (13) Koulutusjärjestelmän haasteena on lujittaa resursseja ja parantaa samalla laatua ja tehokkuutta. Vaikka Latvian koulutusjärjestelmä toimii hyvin oppimistulosten osalta, laadukkaan koulutuksen saatavuus riippuu edelleen asuinpaikasta ja koulutyypistä. Ammattikoulutuksen opetussuunnitelmien uudistus, jonka tarkoituksena on mukauttaa niitä uusiin osaamisvaatimuksiin, on edistynyt, ja ammattioppilaitosten tilanne on parantunut merkittävästi. Niiden houkuttelevuus on kuitenkin edelleen heikko, ja koulutukseen osallistumisen aste ja vastavalmistuneiden työllistymisaste jäävät alle unionin keskiarvon.
- (14) Osaamistarjonnan varmistaminen on eräs tärkeimmistä aloista, joilla on merkittävä investointitarve. On tarpeen toteuttaa tätä tavoitetta vastaavia investointeja, myös infrastruktuuriin, jotta voidaan parantaa koulutuksen laatua, tehokkuutta ja työmarkkinarelevanssia sekä edistää elinikäistä oppimista, erityisesti joustavia täydennys- ja uudelleen koulutusmahdollisuuksia. Investointeja tarvitaan myös työhönpääsyn parantamiseksi sekä aktiivisen työvoimapolitiikan tavoittavuuden ja kattavuuden kehittämiseksi ja työvoiman työllistettävyyden sekä alakohtaisen ja alueellisen liikkuvuuden lisäämiseksi. Laajemmin tarkasteltuna oikeudenmukaisten työolojen edistämisen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamisen kannalta on tärkeää vahvistaa työmarkkinaosapuolten valmiuksia.

- (15) Väestön terveystulokset ovat heikkoja, mikä johtuu pääasiassa julkisten terveydenhuoltomenojen vähäisyydestä ja epäterveellisistä elämäntapavalinnoista. Terveydenhuollon rahoitusta on lisätty hiljattain, mikä vähentää joitain palvelujen saatavuuteen liittyviä vuotuisia pääsyräjoituksia ja lyhentää pitkiä hoitopäätöksiä. Terveydenhuollon julkinen rahoitus on kuitenkin edelleen selvästi unionin keskiarvoa vähäisempää. Terveydenhuoltopalvelujen nopea ja yhdenvertainen saatavuus on rajallinen. Tämä johtaa siihen, että itse ilmoitetut, täyttämättä jääneet terveydenhuoltotarpeet ovat suuria, koska palvelujen käyttäjiltä peritään suuria maksuja. Tämä koskee etenkin heikossa asemassa olevia väestöryhmiä. Myös mahdollisuuksien eriarvoisuus on laajaa. Terveydenhuollon tehokkuuden ja laadun parantamiseen tähtäävät uudistukset etenevät, mutta ne ovat vielä alkuvaiheessa ja niitä olisi vauhditettava, samoin kuin tehokkaita ehkäiseviä toimenpiteitä, sairaalasektorin yksinkertaistamista, perusterveydenhuollon vahvistamista ja kohdennettua laadunhallintaa. Lisäksi Latviassa on pulaa terveydenhuoltoalan työvoimasta, erityisesti sairaanhoitajista, mikä haittaa julkisen terveydenhuollon järjestämistä ja vaarantaa terveydenhuoltouudistusten onnistumisen. Jos terveystalouden jakaminen kahteen ryhmään ("täysimääräiset palvelut" ja "vähimmäistason palvelut") tulee voimaan, vaarana on, että se rajoittaa terveydenhuoltopalvelujen yhdenvertaista saatavuutta entisestään ja johtaa terveystalouden lisääntymiseen. On toteutettava näitä tarpeita vastaavia terveydenhuoltoinvestointeja, myös infrastruktuuriin kohdistuvia, jotta voidaan lisätä terveydenhuollon saatavuutta, kohtuuhintaisuutta ja laatua ja näin parantaa väestön terveydentilaa ja varmistaa terveemmät ja pidemmät työurat.
- (16) Latvian investoinnit tutkimus- ja kehittämistoimintaan ovat vähäisiä, ja sillä on huomattava innovoinnin investointivaje. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan suunnattujen menojen osuus Latviassa oli vuonna 2017 unionin alhaisimpia, ja se on pysynyt kymmenen viime vuoden ajan pitkälti ennallaan. Lisäksi tutkimusrahoitus perustuu lähes yksinomaan unionin rahastoihin. Tämän seurauksena Latvia on kohtalainen innovoija, jolla on joitakin vahvoja puolia, kuten tieto-, viestintä- ja teknologiainfrastruktuuri. Sen suorituskyky on kuitenkin jäänyt kehityksestä jälkeen henkilöstöressurssien, julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön sekä henkiseen omaisuuteen tehtävien investointien osalta.

- (17) Myös alueellisten erojen pienentämiseen tähtäävissä investoinneissa on merkittävää vajausta. Riian ja Latvian muiden alueiden välillä on edelleen huomattavia taloudellisia eroja. Vaikka Latvia kokonaisuutena lähentyy unionia, talouden suorituskyvyn ero pääkaupunkiseudun ja muiden alueiden välillä ei ole kaventunut sen jälkeen, kun Latvia liittyi unioniin. Julkisten palvelujen kilpailukyky ja laatu vaihtelevat huomattavasti Latvian eri alueilla, mikä vaikuttaa alueiden houkuttelevuuteen. Investointitarpeita tarkasteltaessa olisi sen vuoksi otettava huomioon merkittävät alueelliset erot liikkuvuudessa ja digitaalisessa infrastruktuurissa, erityisesti viimeisen osuuden yhteyksissä. Yhteyksissä Euroopan laajuisiin liikenneverkkoihin sekä syrjäseutujen ja raja-alueiden yhteyksissä on edelleen suuria puutteita. Tällä on kielteinen vaikutus Latvian talouden toimintaan ja vientiin. Investointivajetta on myös Rail Baltica -hankkeen ja Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliitännäsuunnitelmaan kuuluvien keskeisten sähköinfrastruktuurihankkeiden loppuun saattamisessa. Lisäksi tarvitaan investointeja resurssitehokkuuteen, jotta voidaan vauhdittaa Latvian energiakäännettä. Lisätoimia tarvitaan myös kokonaisenergiatehokkuuden parantamiseksi erityisesti asunto- ja liikennealalla.
- (18) Väärinkäytösten paljastajien suojelua koskevan lain hyväksyminen äskettäin on myönteinen askel, ja maan korruptiontorjuntaelin on viime aikoina vauhdittanut myös korkean tason korruptiotapausten paljastamista. Suosinnan katsotaan kuitenkin edelleen vaikuttavan viranomaisten päätöksentekoon, ja hankintamenettelyjä pidetään alttiina korruptiolle, mikä johtuu läpinäkyvyyden puutteesta erityisesti kunnissa sekä valtion omistamissa ja kunnallisissa yrityksissä. Kilpailulakiin tehdyt muutokset, jotka tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020, rajoittavat valtion omistamien ja kunnallisten yritysten kykyä vaikuttaa toiminnallaan kielteisesti kilpailuun. Eturistiriitojen käsittelyä koskevat lainsäädäntömuutokset voivat johtaa väärinkäytöksiin. Äskettäin hyväksytyt eettiset säännöt eivät koske poliittisesti nimitettyjä henkilöitä.

- (19) Julkisia palveluja ei ole mukautettu vastaamaan väestön vähenemisen ja ikääntymisen aiheuttamiin tarpeisiin. Väestön väheneminen ja kaupungistuminen johtaa maaseudulla infrastruktuurin ja julkisten palvelujen vajaakäyttöön. Laadukkaiden palvelujen saatavuuden säilyttämiseksi harvaan asutuilla ja tyhjenevillä alueilla tarvitaan julkishallintoa, koulutusta ja terveydenhuoltopalveluja koskevia strategioita, mutta samalla on huolehdittava palvelujen tehostamisesta. Äskettäin on ilmoitettu yleisestä aluehallinnon uudistuksesta, joka on määrä panna täytäntöön viimeistään joulukuussa 2021. Panemalla uudistus ripeästi täytäntöön voitaisiin parantaa julkisen sektorin vastuuvollisuutta ja tehokkuutta, varsinkin kun otetaan huomioon unionin rahastoja koskeva toimenpideohjelma, joka on määrä hyväksyä viimeistään vuonna 2020.
- (20) Kaudella 2021–2027 voitaisiin unionin rahastoja koskevan ohjelmasuunnittelun avulla auttaa korjaamaan joitakin suosituksissa havaituista puutteista, erityisesti vuoden 2019 maaraportin liitteen D kattamilla osa-alueilla. Näin Latviaa voisi mainituilla aloilla hyödyntää EU:n rahastoja parhaalla mahdollisella tavalla ottaen huomioon alueelliset erot. Maan hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen näiden varojen hallinnoimiseksi on tärkeä tekijä tämän investoinnin onnistumisen kannalta.
- (21) Komissio on vuoden 2019 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Latvian talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2019 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2019 vakausohjelman, vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelman ja jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Latvialle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Komissio on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Latvian finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyskannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.
- (22) Neuvosto on tutkinut vuoden 2019 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto⁸ ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

⁸ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Latvia toteuttaa vuosina 2019 ja 2020 toimia, joilla se

1. varmistaa, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu on enintään 3,5 prosenttia vuonna 2020, jolloin vuotuinen rakenteellinen sopeutus on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen; vähentää pienituloisten työntekijöiden verorasitusta siirtämällä verotuksen painopistettä muihin lähteisiin, erityisesti pääomaan ja kiinteistöihin, ja parantamalla verosäännösten noudattamista; varmistaa rahanpesun torjuntakehyksen tuloksellisen valvonnan ja täytäntöönpanon;
2. torjuu sosiaalista syrjäytymistä erityisesti parantamalla vähimmäistoimeentuloetuksien, vanhuuseläkkeiden vähimmäismäärän ja vammaisten tulotuen riittävyyttä; parantaa erityisesti matalan osaamistason työntekijöiden ja työnhakijoiden koulutuksen laatua ja tehokkuutta muun muassa lisäämällä osallistumista ammattikoulutukseen ja aikuiskoulutukseen; parantaa terveydenhuoltojärjestelmän saatavuutta, laatua ja kustannusvaikuttavuutta;
3. keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan innovointiin, kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaan, liikenteeseen ja erityisesti sen kestävyys, resurssitehokkuuteen ja energiatehokkuuteen, energiaverkkoyhteyksiin ja digitaaliseen infrastruktuuriin alueelliset erot huomioon ottaen;
4. lisää julkisen sektorin vastuuvollisuutta ja tehokkuutta erityisesti paikallisviranomaisten sekä valtion omistamien ja kunnallisten yritysten sekä eturistiriitojen käsittelyn osalta.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
